

Наумова І.В., начальник науково- дослідного відділу науково-дослідної лабораторії кримінологічних досліджень та проблем запобігання злочинності Державного науково-дослідного інституту МВС України

ЗЛОЧИННІСТЬ У ГРОМАДСЬКИХ МІСЦЯХ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ: ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ

У 2015 р. при зростанні загального числа облікованих злочинів відбулося зменшення кількості посягань, вчинених у громадських місцях, а також їх видів. Загальна кількість таких посягань дорівнювала 103948 (-7,1%), злочинів, вчинених на вулицях (дорогах), площах, у парках, скверах - 61718 (-6,8%), в інших громадських місцях (на вокзалах, в аеропортах, магазинах, кафе, барах, ресторанах тощо) - 42230 (-7,4%) (рис. 1). Відповідно до такої динаміки частка діянь цієї категорії серед всіх злочинів зменшилася до 18,4% (2013 р. - 19,5%, 2014 р. - 21,1%).

Рис.1. Злочинність у громадських місцях

Структура зазначених злочинів за основними видами громадських місць в останні три роки є доволі стабільною. У 2015 р. частка вуличних посягань становила 59,4%, а злочинів, вчинених в інших громадських місцях - 40,6%.

Зниження активності протидії вуличній злочинності ймовірно є тимчасовим наслідком ліквідації патрульно-постової служби та служби ДАІ і створення підрозділів патрульної поліції, яким потрібен час для налагодження роботи та накопичення необхідного досвіду.

У структурі злочинів, вчинених у громадських місцях, за часовим проміжком доби, в який їх було вчинено, з 2013 р. переважають нічні (00-08 год.) посягання, причому ця тенденція підсилюється (рис. 2). У 2013 р. відсоток злочинів, вчинених у нічні часи, становив 42,8%, у 2014 р. - 45,2% і у 2015 р. - 48,0%. Відповідно зменшилася частка діянь, вчинених удень (09-16 год.) з 28,2% до 26,4% та ввечері (17-24 год.) з 25,8% до 22,8%.

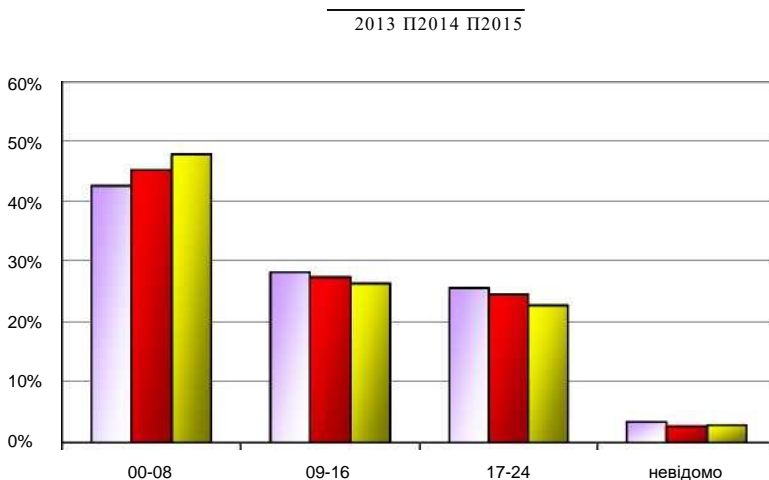

Рис. 2. Розподіл за часовим періодом доби злочинів, вчинених у громадських місцях

З 2013 р. спостерігається тенденція вчинення більшості вуличних злочинів і посягань в інших громадських місцях у нічні часи. Ймовірно, суттєве зростання частки посягань, вчинених в обох видах громадських місць, з 12 години ночі до 8 години ранку пов'язано зі змінами порядку реєстрації та обліку злочинів, введених у 2013 р.

Розподіл за часом вчинення вуличних злочинів та посягань, скоєних в інших громадських місцях, в основному співпадає. Серед вуличних злочинів дещо більше відсоток діянь, вчинених в нічні часи (2015 р. - 49,4% та 45,8%), а серед посягань, що відбулися в інших громадських місцях - відсоток діянь, вчинених вдень (30,7% та 23,6%).

Для структури злочинів, вчинених у громадських місцях, за днями тижня, в які їх було вчинено, у 2015 р. були характерними приблизно однакова їх кількість у перші чотири дні тижня - 14,5-14,6%. Деяке збільшення частки таких посягань у п'ятницю спостерігалось у попередні два роки, але у звітному не відбулося (14,6%). У суботу цей показник зменшувався незначним чином (2015 р. - 14,0%), а у неділю - більш суттєво (13,2%) (рис. 3). Тенденція зниження зазначеного показника у суботу і особливо у неділю є усталеною і спостерігається з 2010 р. - року початку статистичного обліку зазначених даних.

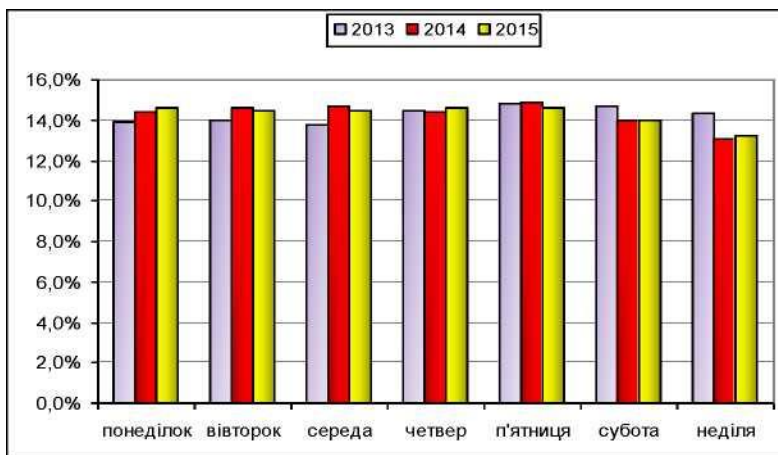

Рис. 3. Розподіл за днями тижня злочинів, вчинених у громадських місцях

Ці тенденції в цілому характерні і для двох основних видів злочинів, вчинених у громадських місцях, але між ними є й відмінності. Тенденція зменшення частки посягань, вчинених у суботу, фіксується лише серед вуличних злочинів (13,8%), а зменшення відсоткового показника діянь, вчинених у неділю, є більшим серед посягань, вчинених в інших громадських місцях (12,7%).

На розподіл злочинів, вчинених у громадських місцях, впливає такий об'єктивний фактор, як зміна рівня активності людей протягом тижня. Спостерігається зменшення злочинної активності у громадських місцях у суботу та неділю. На розподіл діянь, вчинених в інших громадських місцях, окрім змін рівня тижневої активності людей впливає також фактор доступності інших громадських місць (встановлені години роботи, зручність відвідування тощо).

У структурі злочинів, вчинених у громадських місцях, за видами у 2015 р. традиційно переважали крадіжки - 51,5% (2013 р. - 31,3%; 2014 р. - 30,8%); грабежі - 17,0% (відповідно 11,2% та 10,7%); випадки незаконного заволодіння транспортним засобом - 4,8% (2,3%; 4,1%), у тому числі, автомобілями - 3,9% (1,6%; 3,3%); порушення правил безпеки руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами - 4,0% (3,2%; 3,1%) та хуліганські прояви - 2,9% (3,3%; 2,6%). Необхідно відмітити суттєве зростання у 2015 р. відсоткових показників крадіжок, грабежів та випадків незаконного заволодіння автомобілями.